

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 03.03.2008

Saksnr.: 06-152152ASI-BORG/03

Dommere:

Lagdommer

Lagdommer

Ekstraordinær lagdommer

Jakob Wahl

Eirik Akerlie

Anita H. Lund

Ankende part Iranian Offshore Engineering and
Construction Company

Advokat Per Danielsen

Ankemotpart Hegnar Media AS
Ankemotpart Trygve Hegnar

Advokat Kyrre Eggen
Advokat Kyrre Eggen

Saken gjelder krav om erstatning for ærekrenkende beskyldninger om smøring og korrupsjon.

Iranian Offshore Engineering and Construction Company (i det etterfølgende IOEC), som er et større oljerelatert selskap, er datterselskap av det statlige iranske oljeselskapet NIOC. Selskapet har hovedkontor i Teheran og et avdelingskontor i London.

Umoe Schat Harding (i det etterfølgende Umoe) er et nederlandskregistrert selskap i Umoe-gruppen, hvor Jens Ulltveit-Moe er hovedaksjonær. Selskapet bygget og solgte ni livbåter fra sitt verft i England til IOEC. Båtene fikk skader under frakten til Iran, og IOEC holdt tilbake restkjøpesummen på ca USD 976 000. Et forsøk på å løse problemet ved å tilby et prisavslag på 10 % førte ikke fram. Et konsultentselskap, Daily Trade International AS (i det etterfølgende DTI), som bisto Umoe, foreslo at halvparten av det tilbudte prisavslaget skulle betales til iranske kontakter for å blidgjøre dem. Umoe forhåndsbetalte USD 15 000 til konsulentfirmaet, og beløpet ble i følge DTI videresendt til Iran. Avtalen som konsulentfirmaet hadde fremforhandlet lot seg imidlertid ikke gjennomføre. Umoe inngikk 6. februar 1997 en avtale direkte med IOECs representanter. Avtalen gikk ut på at USD 175 000 skulle overføres til en konto som ble disponert av IOECs kontor i London mot at IOEC betalte den tilbakeholdte restkjøpesummen.

Den 8. oktober 2003 hadde VG et oppslag om saken. På førstesiden sto det at "*NHO-presidentens selskap sendte en million til iranske maktpersoner. -LUKTER VONDT innrømmer Ulltveit -Moe*". I artikkelen inne i avisen sto det bl.a.: "*Et selskap eid av NHO-president Jens Ulltveit-Moe sendte over en million kroner til konto disponert av mektige menn i den iranske oljeindustrien. Slik løste Umoe Schat-Harding krangelen om oppgjøret etter salget av ni livbåter til den iranske oljegiganten IOEC.Kilder som kjenner prosessen sier til VG at honoraret i hovedsak skulle gå til å smøre iranske makthavere*". VG bragte også et interju med Jens Ulltveit-Moe hvor det framgår at han "*innrømmer at pengeoverføringen til iranerne lukter vondt*". Korrupsjonsekspert Jan Borgen uttalte til avisen at "*[s]lik du referer saken, så høres ikke dette bra ut*".

VG hadde et nytt oppslag om saken 9. oktober 2003. Her framgår bl.a. at "*Jens Ulltveit-Moes selskap fikk hjelp av samme mann som skal ha hjulpet Statoil - og som var med på å koste Statoil-sjef Olav Fjell jobben*". Videre het det i artikkelen at "*VG kan i dag avsløre at sønnen til den iranske eks-presidenten Rafsanani, Mehdi Hasemi, ble involvert for å løse forretningskonflikten som rammet Umoe Schat- Harding i 1997*". VG skrev videre at: "*I brevet fra konsulenten fikk Jarle Roth, daværende toppsjef i Scat-Harding, også oppgitt faksnummeret direkte inn til Hashemis kontor. Eks-president- sønnen var da toppsjef i IOEC (Iranian Offshore Engineering and Construction Company), selskapet som holdt tilbake millionene det norskeide selskapet mente de hadde krav på*".

VG omtalte saken også i flere oppslag 10. oktober 2003. Denne dagen brakte avisen også et interju med Trygve Hegnar, hvor han bl.a. uttalte: *"Jeg er sjokkert utfra det jeg har lest i VG. Det virker som de har smurt og bestukket for å få penger tilbake. For meg virker dette som reinspikka korrupsjon"*.

Hegnar skrev en lederartikkel om saken i Finansavisen 13. oktober 2003. Her skrev han bl.a.: *"Hvis ikke det å gjøre et prisavslag (rabatt) om til betaling til enkeltpersoner er smøring, så vet ikke vi, selv om noen kanskje vil forsøke seg med å si det er et konsulenthonorar. Umoe-ledelsen med NHO-president Jens Ulltveit-Moe i spissen, vil nå granske saken grundig etter VGs strålende avsløring, men det skal godt gjøres å komme unna at Umoe har bestukket og smurt høytstående iranere for å få sine penger. Dyden er borte"*.

Hegnar omtalte saken på nytt i en lederartikkel i Finansavisen 18. oktober 2003. Her kommenterte han et utsagn fra Ulltveit-Moe om at det ikke går an å bruke VG som kilde når man uttaler seg om Umoes angivelige smøring av nøkkelpersoner i Iran og eller i Irans oljeselskap IOEC. Han skrev blant annet: *"Til dette er å si at VGs dokumentasjon var grundig, bred og overbevisende. Av dokumenter som VG avslørte, framkom tydelig at en rabatt Umoe Schat Harding ville gi sin iranske kunde IOEC fordi en leveranse av livbåter hadde feil, skulle deles opp i en rabattdel og et beløp som skulle gå til nøkkelpersoner i Iran som hadde makt og myndighet til å trykke på de rette knapper slik at IOEC gjorde opp sin gjeld til Umoe Schat Harding. Det er smøring og korrupsjon"*. I følge artikkelen skal Ulltveit-Moe ha fått en bekreftelse fra IOEC om at de omtalte USD 175 000 gikk til selskapet og ikke til enkeltpersoner. Hegnar bemerket dog: *"Det vi vet er at pengene fra Umoe Schat Harding gikk til en privatkonto i London, men det finnes null dokumentasjon på at alt gikk til selskapet IOEC i Iran"*. Han tilføyde: *"Skulle det vise seg at smøreopplegget, slik det ble domumentert (godt dokumentert) i VG, ikke ble gjennomført, så er det selvfølgelig gledelig og bra for Umoe, Jens Ulltveit-Moe, NHO og Norge. Foreløpig har vi imidlertid ikke annet enn en verdiløs fax fra IOEC som støtter Ulltveit-Moes framstilling"*.

På grunn av medieomtalen, nedsatte Umoe-gruppen et utvalg til å granske saken. Utvalget avga sin rapport 17. november 2003. Den ble omtalt i en artikkel i Finansavisen 19. november 2003. I ingressen til artikkelen het det: *"Umoe Schat Harding omstridte Iran-avtale dreier seg ikke om korrupsjon, men et rent prisavslag, konkluderer utvalget som har gransket saken på oppdrag fra Umoe."* Utvalgslederen, advokat Jan-Fredrik Wilhelmsen, ble sitert på en uttalelse han hadde gitt til NTB: *"Vi har kunnet konstatere at beløpet det er fokusert på er et rent prisavslag. Beløpet har gått inn på en selskapskonto. Det er en konto som ofte har vært i bruk i IOEC-sammenheng"*.

IOEC anla privat straffesak mot Trygve Hegnar og Hegnar Media AS - utgiver av Finansavisen - for ærekrenkende ytringer. Det ble fremmet krav om mortifikasjon, oppreisning og erstatning.

Oslo tingrett avsa 7. april 2006 dom med slik domsslutning:

1. Trygve Hegnar og Hegnar Media AS frifinnes.
2. IOEC plikter å betale kr. 279 872 – tohundreogsyttiniåttehundreogsyttito - i saksomkostninger til Hegnar Media AS og Trygve Hegnar med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen til betaling skjer.

For nærmere detaljer vedrørende saksforholdet vises til tingrettens dom og lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

Iranian Offshore Engineering and Construction Company påanket dommen til Borgarting lagmannsrett. Ved lagmannsrettens beslutning av 14. august 2006 ble anken over avgjørelsen av straffekravet nektet fremmet.

Ankeforhandling ble holdt 13. – 14. februar 2008 i Borgarting lagmannsretts hus. Det var ingen representant fra ankende part til stede. Trygve Hegnar møtte, også i egenskap av styreleder i Hegnar Media AS. Om bevisføringen for øvrig vises til rettsboken.

Bortsett fra at kravet til mortifikasjon ikke er til behandling i lagmannsretten, står saken i samme stilling for lagmannsretten som for tingretten. Tingretten har i sin dom gjort relativt utførlig rede for partenes anførsler, og lagmannsretten nøyer seg derfor med å gjengi hovedtrekkene her.

Den ankende part, Iranian Offshore Engineering and Construction Company, har i hovedtrekk anført:

Hegnar har framsatt beskyldninger som er egnet til å skade selskapet. Dette gjelder følgende uttalelser:

- Offentliggjort i VG 10 oktober 2003: *"For meg virker dette som reinspikka korrupsjon"*.
- Offentliggjort i lederartikkel i Finansavisen 13. oktober 2003: *"Hvis ikke det å gjøre et prisavslag (rabatt) om til betaling til enkeltpersoner er smøring, så vet ikke vi, selv om noen kanskje vil forsøke seg med å si at det er konsulenthonorarer"*.
- Offentliggjort i lederartikkel i Finansavisen 18. oktober 2003: *"Av dokumenter som VG avslørte, framkom tydelig at en rabatt Umoe Scat Harding ville gi sin iranske kunde IOEC fordi en leveranse av livbåter hadde feil, skulle deles opp i en rabattdel og et beløp som skulle gå til nøkkelpersoner i Iran som hadde makt og myndighet til å trykke på de rette knapper slik at IOEC gjorde opp sin gjeld til Umoe Scat Harding. Det er smøring og korrupsjon". Og: "Det vi vet er at pengene fra Umoe Scat Harding gikk til en privatkonto i London, men det finnes null dokumentasjon på at alt gikk til selskapet IOEC i Iran"*

Det kreves oppresningserstatning i medhold av skadeserstatningsloven § 3 - 6. Det gjøres gjeldende at straffeloven § 247 prejudisielt og EMK Artikkel 8 direkte er overtrådt. Vilkårene for å utmåle oppreisningserstatning er således til stede. Fremsettelsen av de påklagede utsagn er egnet til å skade selskapets gode navn og rykte, samt skade selskapets tillit i dets næringsvirksomhet.

De påklagede utsagn er faktabeskyldninger, og det foreligger ikke "særlige grunner" for å frita Hegnar og Hegnar Media AS.

Hegnar Media AS hefter på objektivt grunnlag for Hegnars handlinger, som eier og utgiver i henhold til skadeserstatningsloven § 3 - 6.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Hegnar Media AS dømmes i medhold av skl. § 3 - 6 til å betale oppresning til IOEC med et beløp fastsatt etter lagmannsrettens skjønn, oppad begrenset til kr. 5 000 000.
2. Trygve Hegnar dømmes i medhold av skl. § 3 - 6 til å betale oppresning til IOEC med et beløp fastsatt etter lagmannsrettens skjønn, oppad begrenset til kr. 500 000.
3. Hegnar Media AS idømmes solidarisk ansvar for det beløp Trygve Hegnar i tilfelle dømmes til å betale.
4. Hegnar Media AS og Trygve Hegnar dømmes in solidum til å betale IOECs saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom og til betaling skjer.

Ankemotparten, Trygve Hegnar og Hegnar Media AS, har i hovedtrekk anført:

Uttalelsene som Trygve Hegnar har fremkommet med til VG og hans lederartikler i Finansavisen er beskyttet av ytringsfriheten.

Det foreligger ikke noe erstatningsgrunnlag. Uttalelsene som angripes krenker ikke IOECs omdømme. Hegnars kommentarer og synspunkter rettet kritikk mot Umoe og Jens Ulltveit-Moe og ikke mot IOEC. Uttalelser om at et selskap - IOEC - kan være gjenstand for korrupsjon utgjør ingen krenkelse av selskapets omdømme. Uttalelsene er meningsytringer som er beskyttet av ytringsfriheten, og det forelå tilfredsstillende faktisk grunnlag for fremsettelse av ytringene på ytringstidspunktet. Hegnar har i intervjusituasjonen og i lederartiklene basert sine meningsytringer på det faktum VG presenterte i sine artikler, og han klargjør for leserne at han baserer sine meninger på det faktum VG har presentert. Saken hadde stor allmenn interesse, og det er tillatt å ytre sin mening om forhold som et annet medium hevder har funnet sted. Finansavisen har gitt en balansert løpende dekning av sakens utvikling og denne er beskyttet av ytringsfriheten.

Subsidiært gjøres det gjeldende at det ikke foreligger noe økonomisk tap, ei heller noe grunnlag for oppresningserstatning.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Tingrettens dom stadfestes.
2. Iranian Offshore Engineering and Construction Company dømmes til å betale sakens omkostninger for lagmannsretten, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Lagmannsretten bemerker:

Lagmannsretten er kommet til samme resultat som tingretten og kan i det vesentligste slutte seg til dens begrunnelse for avgjørelsen.

Saken for lagmannsretten gjelder kun krav om oppresningserstatning i medhold av skadeserstatningsloven § 3 - 6. Bestemmelsens første ledd har slik ordlyd:

Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppresning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig.

Bestemmelsen har vært forstått slik at krenking av annen ære foreligger når gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 246 eller § 247 er oppfylt. I tillegg kreves at ærekrenkelsen er rettsstridig.

Det framgår av bestemmelsens annet ledd at dersom krenkingen er forøvd i trykt skrift, så hefter også eier og utgiver for erstatningen dersom den som er ansvarlig etter første ledd har handlet i eierens eller utgiverens tjeneste.

Det er interjuet med Trygve Hegnar i VG 10. oktober 2003 og hans to lederartikler i Finansavisen 13. og 18. oktober samme år - alle referert ovenfor - som IOEC gjør gjeldende har krenket selskapets ære.

Lagmannsretten drøfter først om disse ytringene er å anse som ærekrenkelser rettet mot IOEC. Det er i denne sammenheng av betydning å klarlegge hvordan Hegnars ytringer oppfattes av en den alminnelige avisleser, jf avsnitt 54 i Rt 2003 s 1190. Det følger av denne avgjørelsen at de påståtte ærekrenkende utsagn må ses i sammenheng med hele den reportasje de er en del av, samt at det i en viss utstrekning også må ses hen til andre

reportasjer som presseorganet har om vedkommende tema. Lagmannsretten legger dette til grunn.

Lagmannsretten legger videre til grunn at det er hvordan ytringene ble oppfattet på ytringstidspunktet som er avgjørende for vurderingen.

Lagmannsretten drøfter først spørsmålet om Hegnars omtale var egnet til å skade IOECs omdømme.

Det var i første rekke Umoe, dets ledelse og konsernsjef Jens Ulltveit-Moe, herunder hans rolle som NHO-president, som det var fokusert på i VGs dekning av saken, herunder interjuet med Hegnar. Det samme gjelder de to lederartikler som Hegnar skrev i Finansavisen. Men også IOEC, som var Umoes forretningsmotpart, ble omtalt direkte, jf sitatene gjengitt ovenfor.

Hegnar/Hegnar Media AS har for lagmannsretten gjort gjeldende at det ikke er rettet ærekrenkende beskyldninger mot IOEC, men at disse i tilfelle er rettet mot personer ansatt i selskapet, ved at de har latt seg korrumpere og vært gjenstand for smøring. Det er i så fall ikke IOECs ære som er krenket.

Som nevnt ovenfor, må bedømmelsen av utsagnene vurderes ut fra den totale sammenheng de er en del av. I interjuet med VG 10. oktober 2003 uttalte Hegnar at "*[d]et virker som de har smurt og bestukket for å få penger tilbake. For meg virker dette som reinspikka korrupsjon*". Det framgår av interjuet at Hegnar er "*sjokkert utfra det jeg har lest i VG*". Hegnars uttalelse trekker forbindelseslinjer til det VG tidligere hadde skrevet om saken. I VGs oppslag 8. og 9. oktober 2003 var IOEC nevnt flere ganger, og da på en slik måte at personer tilknyttet selskapet hadde vært involvert i pengetransaksjoner som ikke tålte dagens lys.

I de angjeldende lederartiklene er IOEC kun uttrykkelig nevnt 18. oktober 2003. Her uttales det at penger skulle "*gå til nøkkelpersoner i Iran som hadde makt og myndighet til å trykke på de rette knapper slik at IOEC gjorde opp sin gjeld til Umoe Schar Harding*." I artikkelen 13. oktober 2003 er det vist til "*VGs strålende avsløring*" og at "*det skal godt gjøres å komme unna at Umoe har bestukket og smurt høytstående iranere for å få sine penger*." De høytstående iranere som skal ha blitt bestukket og smurt er blant annet selskapets toppsjef.

Ut fra den samlede dekning av saken i VG og Finansavisen, vil det etter lagmannsrettens syn være nærliggende for den alminnelige avisleser å foreta en identifikasjon mellom personer ansatt i selskapet, som skal ha latt seg smøre, og selskapet som sådant. Internasjonale oljeselskap er avhengig av tillit fra forretningsforbindelser og myndighetene i de landene hvor de opererer. Interjuet med Hegnar og hans lederartikler i Finansavisen

etterlater inntrykk av at ledende personer innenfor IOEC var korruperte og beriket seg på selskapets vegne. Det ble også dannet et inntrykk av at selskapet lot seg påvirke av iranske maktpersoner. Hegnars uttalelser var således etter lagmannsrettens syn egnet til å skade IOECs omdømme.

Lagmannsretten går så over til å drøfte spørsmålet om Hegnars uttalelser er rettsstridige. I Rt 2003 s 928 avsnitt 44 har Høyesterett gitt anvisning på den avveining som må foretas:

”Avgjørelsen i Rt. 2002 side 764 og EMDs praksis viser at det ved den konkrete avveiningen må foretas en vurdering etter flere kriterier. Av disse finner jeg grunn til å fremheve graden av allmenn interesse, beskyldningens karakter, derunder om beskyldningen klassifiseres som ”value judgment” eller ”factual statement”, om den retter seg mot offentlig person eller privatperson, samt graden av aktsomhet, derunder om og eventuelt i hvilken utstrekning media på publiseringstidspunktet hadde holdepunkter i faktum for at påstanden var sann. Generelt vil ytringen ha et sterkt vern dersom den gjelder forhold av allmenn interesse, verdivurderinger, videreformidling, offentlig person, og det forekommer sterke holdepunkter for at påstanden var sann. Motsatt: Gjelder saken beskjedne allmenn interesse, faktapåstander, egen fremsettelse, privatperson og det foreligger svake holdepunkter for at påstanden var sann, har ytringen et mindre sterkt vern.”

Denne rettsoppfatning er senere lagt til grunn av Høyesterett i Rt. 2005 s 1677.

Ved bedømmelsen av sakens allmenne interesse, legger lagmannsretten vekt på at Umoe var en del av Umoe-gruppen hvor Jens Ulltveit-Moe er konsernsjef. I 2003 var han president i NHO. Statoil hadde en tid i forveien vært involvert i en korrupsjonssak som førte til at selskapets daværende sjef Olav Fjell måtte fratrukke sin stilling. Statoil hadde benyttet seg av Hashemi - toppsjefen i IOEC - som rådgiver. Ulltveit-Moe hadde forsvart Statoil-ledelsens håndtering av den saken, og han måtte tåle kraftig kritikk for det. IOEC er et selskap som driver virksomhet av offentlig interesse, og må som sådan anses som en offentlig person. Det er i offentlighetens interesse at pressen retter et kritisk søkelys overfor næringslivet og dets forretningstransaksjoner. Samlet sett finner lagmannsretten at saken hadde stor allmenn interesse.

VGs oppslag om saken, som Hegnar baserte sine uttalelser på, dreide seg om påstander om korrupsjon og smøring. Det å bli omtalt som et selskap som lar seg korrumpere - å ha en toppsjef som lar seg smøre - er for et selskap som driver internasjonal forretningsvirksomhet en alvorlig beskyldning. Om et slikt inntrykk festner seg, er det egnet til å svekket selskapets tillit og omdømme hos forretningsforbindelser og myndigheter.

Lagmannsretten finner at VG hadde sterke holdepunkter for sin dekning av saken. VG baserte seg blant annet på brev av 16. januar 1997 fra DTI til Umoe med forslag til hvordan konflikten vedrørende oppgjør av restkjøpesummen skulle skje. Opplegget gikk blant annet ut på at halvparten av det Umoe i utgangspunktet var villig å gi i prisavslag skulle betales til iranske kontakter for å blidgjøre disse. Umoe fikk opplyst faxnummeret direkte til Hashemi - IOECs toppsjef. VG hadde videre tilgang til et dokument som viste at Umoe sendte en fax til Hashemi der han ble bedt om å påvirke selskapets folk i London. VG baserte sin omtale av saken også på et brev fra DTI til Umoe hvor det ble anmodet om at Umoe betalte et forskudd på USD 15 000. Det framgår av brevet at *"jo raskere pengene kommer fram til de rette personene i Iran, desto raskere kan saken bli løst"*. Det er ubestridt at Umoe overførte nevnte beløp til DTI, men det er ikke nærmere dokumentasjon på hvorvidt DTI videresendte pengene til Iran. Opplegget som DTI hadde foreslått ble for øvrig ikke gjennomført. Umoe inngikk 6. februar 1997 en avtale med IOECs folk i London hvorved prisavslaget skulle betales i form av en bankgaranti i favør av IOEC. Beløpet ble innbetalt til en konto i Salaris navn. Salari var IOEC representant i London.

Selv om lagmannsretten ikke finner å kunne legge til grunn at de beløp Umoe utbetalte var smøring og korrupsjon, hadde VG sterke holdepunkter for sine oppslag. Avisa satt på dokumenter som ga klare indikasjoner på at det hadde foregått kritikkverdige forhold. Saken dreide seg om forhold som en kritisk presse har som oppgave å belyse.

Lagmannsretten viser til at Borgarting lagmannsrett i dom av 13. september 2007, i sak mellom IOEC og VG/Bernt Olufsen, kom til at VG *"i all hovedsak utviste tilbørlig aktsomhet i sin omtale av saken. Avisa satt på dokumenter som ga klare indikasjoner om mulige kritikkverdige forhold. Avisa hadde også gjort et grundig undersøkelsesarbeid og også gitt alle involverte parter på norsk side rimelig mulighet for imøtegåelse. Reportasjene var gjennomgående basert på korrekte faktaopplysninger, og påstandene om korrupsjon var formulert i en spørrende og lite bastant form"*. Det ble konkludert med at *"reportasjene er vernet etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10"* og at det *"ikke [var] grunnlag for mortifikasjon eller oppresning"*. Denne lagmannsrett er enig i dette.

Et moment av betydning ved bedømmelsen av om ytringer er beskyttet av ytringsfriheten, er hvorvidt det dreier seg om verdivurderinger eller faktapåstander.

Ytringsfrihetskommisjonen - NOU 1999: 27 - uttalte på side 125 i sin utredning blant annet følgende om skille mellom fakta og vurderinger:

Etter vårt forslag til ny Grl. § 100, 2. ledd vil den nåværende likebehandling av fakta og vurderinger ikke kunne videreføres. Et forbud mot subjektive verdidømmer (vurderinger) lar seg vanskelig forene med demokratiargumentet og individets frie meningsdannelse. På den ene siden er det ønskelig at det enkelte menneske har en rettslig beskyttelse mot usanne, negative påstander om faktiske forhold rundt sin person, kastet fram forsettlig og i uaktsomhet. Men på den andre siden bør den

enkelte ikke kunne gis rettslig beskyttelse mot at andre mennesker har negative oppfatninger. De vurderinger andre gir av min karakter og mine handlinger på bakgrunn av tilnærmet korrekte kjensgjerningene, må jeg leve med uten rettslig vern.

Departementet viste i St. meld. nr 26, 2003-2004, side 50, til at ytringsfrihetskommisjonens forslag var basert på praksis dels fra EMD og dels fra utenlandsk rett. Departementet viste til at

[i] EMDs praksis omkring EMK artikkel 10 er det utviklet et injurierettslig skille mellom ytringer om faktiske forhold, "facts", og ytringer som gir uttrykk for verdinorm eller vurderinger, "value judgements".

IOEC har gjort gjeldende at de påklagede utsagnene er faktapåstander, mens Hegnar/Hegnar Media AS på sin side har gjort gjeldende at utsagnene er verdivurderinger.

I likhet med tingretten, er lagmannsretten av den oppfatning at Hegnars uttalelser i interjuet med VG 10. oktober 2003 har karakter av å være verdivurderinger. Han viste til det han hadde lest om saken i VG og karakteriserte dette blant annet "*som renskikka korrupsjon*". Han tok dessuten et forbehold, jf "*utfra det jeg har lest i VG*", "*virker det som*".

I lederartikkelen 13. oktober 2003 kommenterte Hegnar viktige begivenheter i det offentlige rom og ga uttrykk for sin mening om det VG hadde skrevet om saken. Etter lagmannsrettens syn rettet Hegnar hovedfokus mot manglende dydighet i norsk næringsliv, og han framkom med kritiske meningsytringer mot Umoe og Jens Ulltveit-Moe. Det framkom ingen nye faktapåstander, og lederartikkelen må karakteriseres som verdivurderinger.

Det samme gjelder lederartikkelen 18. oktober 2003. Heller ikke her framkom det påstander om faktiske forhold, og den bærer klart preg av vurderinger og bedømmelse av de faktiske forhold som VG hadde avslørt.

Ved bedømmelsen av om utsagnene fra Hegnar er beskyttet av ytringsfriheten, har lagmannsretten videre lagt vekt på at søkelyset i første rekke ble rettet mot Umoe og Jens Ulltveit-Moe. Selv om utsagnene nok var egnet til å skade IOECs omdømme, var krenkelsen overfor selskapet av beskjedne og indirekte art. Overfor et selskap som eies av den iranske stat, og som opererer i den internasjonale oljebransje, må det etter lagmannsrettens syn være en høy terskel for kritiske ytringer. Selskapet må anses som en offentlig person som ikke har krav på et like sterkt vern som privatpersoner.

Lagmannsretten er etter en samlet vurdering kommet til at de utsagn som Hegnar framkom med i interjuet med VG og hans to lederartikler i Finansavisen ikke er rettsstridige. De er vernet etter Grunnlovens § 100 og EMK artikkel 10. Vilåårene for å tilkjenne IOEC

erstatning for ikke økonomisk skade (oppreisning) etter skadeserstatningsloven § 3 - 6 er dermed ikke til stede.

Tingrettens dom blir etter dette å stadfeste i sin helhet, idet lagmannsretten også slutter seg til tingrettens saksomkostningsavgjørelse.

Anken har vært forgjeves, og IOEC dømmes til å betale ankemotpartenes saksomkostninger for lagmannsretten, jf tvistemålsloven § 180 første ledd. Det foreligger ikke særlige omstendigheter som kan tilsi fritak for erstatningsplikten.

Advokat Eggen har fremlagt en omkostningsoppgave på til sammen 212 775 kroner, hvorav salær utgjør 209 575 kroner. Den ankende part har reist innsigelser mot salærkravets størrelse. Lagmannsretten finner at kravet klart overstiger det som har vært nødvendig for å få saken betryggende utført. Advokat Eggen representerte ankemotpartene også ved sakens behandling i tingretten. Det bemerkes videre at lagmannsretten ikke hadde til behandling mortifikasjonskravet.

Lagmannsretten finner at salæret til advokat Eggen passende kan settes til 150 000 kroner. Saksomkostninger som idømmes blir etter dette 153 200 kroner. Det skal ikke beregnes merverdiavgift.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

1. Tingrettens dom stadfestes.
2. Iranian Offshore Engineering and Construction Company dømmes til å betale Trygve Hegnar og Hegnar Media AS saksomkostninger for lagmannsretten med til sammen 153 200 - etthundreogfemtittusentohundre - kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom, med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 fra forfall til betaling skjer.

Jakob Wahl

Eirik Akerlie

Anita H. Lund

Bekreftes for
førstelagmannen:

J.H. Sandberg